

Téli madáretetés

Mikor etessünk?

Az elmúlt évszázadban kialakult gyakorlat szerint a madáretetés a fagyos, havas, ónos esős időszak, tehát a késő ősztől kora tavaszig tartó hónapok madárvédelmi tevékenysége. Hazánkban szerencsére nincs szükség az egész éves etetés gyakorlatának bevezetésére, ezért a költési időszak márciusi kezdetével fejezzük be a kert madarainak etetését. Ennek nemcsak elvi, de madárvédelmi oka is van. Megfigyelések számolnak be arról, hogy a cinegék hajlamosak az etetőben maradó napraforgóval táplálni a fiókáikat, akik ezt nem tudják megemészteni, és a gyomortól a nyelőcsőig felgyülemelő magoktól megfulladhatnak, elpusztulhatnak. A magvak fiókakori emésztése nem egyszerű feladat, erre néhány nálunk élő faj képes csak (ezeknél a magokat a szülők előemésztik), ezért magevő madaraink többsége is rovarokkal eteti fészekben fejlődő fiókáit.

Amint beköszöntenek az első jelentősebb fagyok – és ezek tartóssá válnak, vagy pedig leesik az első hó – kezdjük el etetni a madarakat folyamatosan. Ez nem azt jelenti, hogy egész nap feltöltött etetővel kell várni a madarakat. Ami lényeges, hogy minden reggel közel azonos mennyiséggel töltsük fel az etetőket, amit a madarak megszoknak és a kihelyezett eleség elfogyása után, pedig a természetes táplálékaikat kezdik el keresgélni és enni. Több szempontból is kívánatos, hogy a természetes téli táplálékuktól ne vonjuk el a madarakat. Egyrészt így az áttelelő károsítók számát jelentősen csökkentjük, szabályozzák, másrészt pedig nem állnak át teljesen az etető vendégei a kihelyezett eleségekre, nem csak az etetőt fogják a téli eleségforrásnak tekinteni. Ez pedig nagyban növeli a túlélési esélyeiket akkor is, ha netán nem jutnak ember által kihelyezett táplálékhoz.

Miért fontos az etetés folyamatossága?

A madarak gyorsan megszokják és számítanak az etetőhelyek táplálékkínálatára, évről-évre akár messziről is visszatérnek az állandó etetők közelébe telelni, ezért ha váratlanul abbahagyjuk az eleség pótlását, rengeteg madarat hozhatunk nehéz helyzetbe. Az etetőre járó kistestű, gyakran alig 10 grammos testtömegű madarak számára $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$ alatti hőmérsékleten a túlélés gyakran arról szól, tartalékaik csak arra elegendőek, hogy át tudják vészelni a fagyos éjszakát. Ha másnap reggel nem tudnak kellő mennyiségű táplálékot találni (pl. az etetőben a megszokott helyen) és rövid idő alatt pótolni az éjszakai jelentős energiavesztésüket akkor könnyen legyengülhetnek, illetve elpusztulhatnak.

A NAPI RENDSZERESSÉGGEL TÖRTÉNŐ ETETÉS ELENGEDHETETLEN, AKI EGYSZER ELKEZDTE, ANNAK FOLYTATNI KELL A SZEZON VÉGÉIG!

Mivel etessünk?

A téli etetőn alkalmazható madáreleségek három nagy csoportba sorolhatók, és ezek mindegyikét egyszerre kell alkalmazni:

Olajos magvak

A legfontosabb téli madáreleség a nem sózott, nem pirított, magas olajtartalmú fekete (ipari) napraforgó. A napraforgómagba érdemes apró szemű magvakat: kölest, muhart stb. keverni, amelyet a kisebb testű fajok szívesen fogyasztanak.

Állati zsiradék

Az olajos magvakhoz hasonlóan fontos téli etetőanyag az állati zsiradék: a nem sós vagy kifőzött szalonna, a faggyú, illetve a ma már szinte bármely élelmiszerbolt állateledel kínálatában szereplő cinkegolyó. Legalább ilyen jó, ha lágy sajtot is kiteszünk valamilyen vízszintes felületre, akár az etető sík tetejére, mert ezt is nagyon szeretik a madarak, különösen a vörösbegyek.

Gyümölcsök

Az olajos magvak és az állati zsiradék mellett gyümölccsel, elsősorban a legolcsóbb almával is etessünk. Ezeket lehetőleg szűrjük fel bokrok és fák ágcsomkjaira, de néhány darab a talajra is tehetünk, így a madarak hóeséskor és azt követően is hozzáférhetnek, míg a földre szórt élelem mindaddig elérhetetlen számukra, amíg el nem takarítjuk a havat. Az almát gyakorlatilag minden lágtevő, tehát rovarokat (is) fogyasztó madár kedveli, így nagy segítséget nyújthat szokatlan módon áttelelő madaraknak, például a barátposztának.

Adható a madaraknak ezen kívül főtt rizs, főtt tészta, levesben főtt zöldségek, ezeket elsősorban a rigók és rovarévők fogyasztják.

Kenyeret, morzsát énekesmadaraknak soha!

Soha ne adjunk az énekesmadaraknak kenyeret, kenyérmorzsát, mert ezek erjedésnek indulva gyomor- és bélgyulladást, akár a madarak pusztulását okozhatják (a vízi madarak: hattyúk, récék, libák számára az alkalmi kenyérfogyasztás nem jelent egészségügyi problémát).

Etetőtípusok

A kihelyezés módja és működési elve szerint számos etetőtípust különböztetünk meg. Az etetőre látogató madarak közül több is, például a rigók, a vörösbegy és a magevők jobban szeretnek a talajon táplálkozni, míg mások inkább a talajszint felet vagy kimondottan az ágak között (például a királykák és az őszapók) érzik jól magukat, ezért az etetőkön lehetőleg több szinten is kínáljuk fel az eleségeket.

Talajetető

A legegyszerűbb, ha a levelektől megtisztított talajra szórjuk ki a magot. A hó elleni védelem érdekében az etetőhely fölé ágakból, műanyag fóliából és nádszövetből féltetőt is építhetünk. Ez azonban nem feltétlenül szükséges, ha a talajetető (és a szintén fedetlen etetőtálca) a munkahelyünkön vagy a lakóhelyünkön van, ahol akár naponta többször is el tudjuk távolítani az eleséget a madaraktól elzáró havat:

Tálcsás etető

Hasonlóan egyszerű az etetőtálca, ami sekély faladától műanyag virágalátétig bármi lehet, a lényeg az, hogy a tálca aljára fúrjunk néhány 2-3 mm átmérőjű lyukat, ahol a hólé és az esővíz kifolyhat.

Dúcetetők

A rögzített etetők közé tartoznak a különböző dúcetetők és az ablaketető. A magtartóval felszerelt dúcetető előnye, hogy egyszerre nagy mennyiségű napraforgó is elfér benne, így ideális madárvédelmi eszköz olyan helyeken, ahol ritkábban fordulunk meg.

Függő etetők

A függeszthető etetők is igen sokfélék lehetnek a szépen kidolgozott fa házikótól, a fémhálóból vagy műanyagból készült gyári önetetőkön át a kreatív kézimunkával készülő lopótök, kókuszdió és rögtönzött etetőkig (de a cinkegolyó is függő etetőnek tekinthető). Ezek mellett az alaptípusok mellett számos különleges alakú és feltöltésű etető is létezik.

Ablak- és ablakpárkány etetők

Ezek az eszközök a társas- és panelházak lakóinak madárvédelmi munkájában különösen fontosak, de természetesen kertes házi környezetben is alkalmazhatóak.

